

Rapport avseende Granskning av
delårsrapport 2015-08-31
Jönköpings kommun

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Inledning	3
2. Granskningsresultat	5

Sammanfattning

Uppdrag och Bakgrund

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten per den 31 augusti 2015, som enligt 8 kap. 20 a § Kommunallagen skall behandlas av fullmäktige, är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Revisionsfråga

Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål kommunfullmäktige beslutat. Har kommunstyrelsen tillfredsställande rutiner och kontroller för bokslutsprocessen i samband med upprättande av delårsrapporten?

Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används:

- Kommunallagen
- Kommunala redovisningslagen
- God revisionssed för kommunal verksamhet.

Svar på revisionsfrågan

I delårsrapporten redovisas de finansiella målen och verksamhetsmålen samt en utvärdering av målpuppfyllelse.

Samtliga fem beslutade finansiella mål har uppnåtts.

Gällande de verksamhetsmässiga målen är flertalet av dem inte mätbara under löpande år. Av totalt 32 mål är 13 mål mätbara i delåret. Av de mätbara målen har 9 mål uppnåtts.

Revisorernas samlade bedömning är att resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat om. Revisorernas samlade bedömning är att resultatet i delårsrapporten i huvudsak är förenligt med de verksamhetsmål fullmäktige beslutat om.

Baserat på vår granskning bedömer vi att kommunen i allt väsentligt har tillfredsställande rutiner och kontroller för bokslutsprocessen i samband med upprättande av delårsbokslutet.

lakttagelser och rekommendationer

Kommunen har ett åtagande att sluttäcka avfallsdeponin i Hult. Per den 31 augusti 2015 uppgår avsättningen till ca 59,4 mkr. Vi har noterat att beräkningen av avsättningen är beroende av flertalet osäkra parametrar och framtidsbedömningar. Kommunen bedömer sitt ställningstagande vara bästa möjliga per rapportdatum. Vår bedömning är att avsättningens storlek kan vara osäker.

Anläggningstillgångar kan delas in i komponenter. Ett exempel på en anläggning som kan delas upp i olika komponenter är en fastighet där taket kan vara en komponent och stomme en annan. Enligt RKR 11.4 ska anläggningstillgångar där livslängden på dess olika komponenter är väsentlig delas upp på dessa komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Vi konstaterar att kommunen endast i mycket begränsad omfattning påbörjat arbetet med komponentredovisning. Detta tycker vi inte är tillfredsställande då regelverket har funnits sedan 2014. Det är även viktigt att kommunen till dess att komponentavskrivningen är implementerad upplyser i sina redovisningsprinciper om vilka avvägningar och prioriteringar som har gjorts samt om den ekonomiska effekt en implementering av komponentavskrivning hade medfört.

Vi rekommenderar kommunen att implementera komponentredovisning på samtliga anläggningstillgångar snarast möjligt.

Vi rekommenderar att målen utvecklas så att de i större utsträckning är möjliga att mätas och presenteras under året. Det skulle medföra att delårsrapporten utgör ett bättre beslutsunderlag.

Enligt kommunens rutinbeskrivning ska samtliga balansposter stämmas av i samband med delårsbokslutet och avstämningen ska dokumenteras. Vid vår kontroll av avstämningsläget noterades att några avstämningar inte är dokumenterade och därför inte möjliga att verifiera i efterhand.

Vi rekommenderar att kommunen säkerställer att avstämning sker för samtliga poster.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att göra en genomgång av samtliga leasingavtal för att säkerställa klassificering i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rådet för kommunal redovisnings rekommendationer, RKR 13.2.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att göra en genomgång av samtliga leasingavtal för att säkerställa klassificering i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rådet för kommunal redovisnings rekommendationer, RKR 13.2.

Jönköping den 8 oktober 2015

DELOITTE AB

Pernilla Rehnberg
Auktoriserad revisor

Elvira Hendeby
Auktoriserad revisor

1. Inledning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun har Deloitte genomfört en granskning av kommunens delårsrapport per 2015-08-31.

I 9 Kap. Lag om kommunal redovisning (KRL) framgår att delårsrapport skall upprättas minst en gång under räkenskapsåret. Delårsrapporten skall omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Dessutom skall delårsrapporten innehålla en redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång. Enligt KRL framkommer att motsvarande uppgifter skall lämnas för samma rapportperiod under det närmast föregående räkenskapsåret, om inga särskilda hinder för detta föreligger.

Revisorerna ska enligt Kommunallagen (KL) 9 kap 9a § bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen (både verksamhetsmål och finansiella mål).

Revisorernas granskning av delårsbokslutet skall enligt KL vara övergripande, d.v.s. inte på samma detaljnivå som vid ett årsbokslut. De anvisningar som finns i lagtext och redovisningsrekommendationer för upprättande av delårsbokslut är också mycket övergripande. De övergripande anvisningarna ger ett visst utrymme för tolkningar och förenklingar.

1.1. Uppdrag och bakgrund

Vi har genomfört en översiktlig granskning av delårsrapport i Jönköpings kommun. Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten per den 31 augusti 2015 som enligt 8 kap. 20a § Kommunallagen skall behandlas av fullmäktige är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

1.2. Revisionsfråga

Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål kommunfullmäktige beslutat. Har kommunstyrelsen tillfredsställande rutiner och kontroller för bokslutsprocessen i samband med upprättande av delårsrapporten?

1.3. Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används:

- Kommunallagen
- Kommunala redovisningslagen
- God revisionsbedömning för kommunal verksamhet.

1.4. Avgränsning

Vår översiktliga granskning som resulterar i en bedömning är baserad på en begränsad granskning av delårsrapporten. Granskningen är inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen.

1.5. Metod

Granskningen kommer att genomföras genom övergripande analys av redovisningen och målen.

Granskningen kommer även innehålla;

- Genomgång av att delårsrapporten innehåller de uppgifter som krävs enligt lag om kommunal redovisning och att rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning efterlevs.

- Översiktlig granskning av kommunstyrelsens bedömning av möjligheterna att uppnå de av fullmäktige beslutade målen för verksamheten, av betydelse för en god ekonomisk hushållning samt om verksamhetsstyrningen är tillräcklig.
- Översiktlig granskning av kommunstyrelsens bedömning av möjligheterna att uppnå de av fullmäktige beslutade finansiella målen för en god ekonomisk hushållning samt om den finansiella styrningen är tillräcklig.

2. Granskningsresultat

Vi har tagit del av kommunens delårsrapport som avser perioden 2015-01-01 till 2015-08-31.

Vi har haft KRL 9 Kap, Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer samt Sveriges kommunala yrkesrevisorers (Skyrev) rekommendation som utgångspunkt vid vår granskning. Vi har inriktat oss på följande punkter;

- Måluppfyllelse
- Väsentliga balansposter stäms av regelbundet
- Noteringar från väsentliga balansposter
- Resultatanalys
- Sammanfattande kontroll av efterlevnad av regelverk.

2.1 Måluppfyllelse

Kommunallagen reglerar att kommunfullmäktige ska anta mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Jönköpings kommuns kommunfullmäktige har fastställt en Verksamhets- och investeringsplan med budget för 2015 (VIP 2015-2017) per 2014-11-27 i vilken kommunens finansiella och verksamhetsrelaterade mål presenteras.

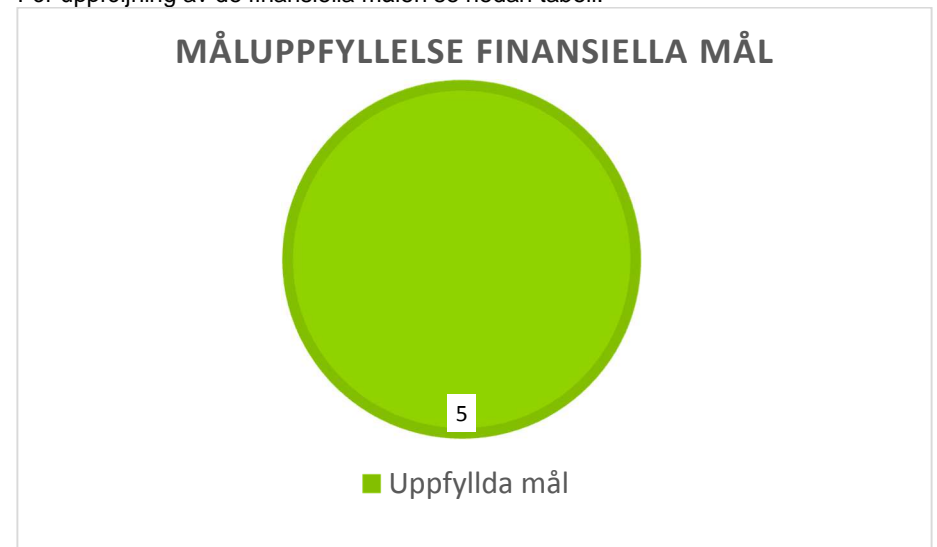
Revisorerna ska granska delårsrapporten med avseende på måluppfyllelse. Revisorerna ska efter sin granskning skriva ett särskilt utlåtande till kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten ska vara av mer översiktlig karaktär. Det huvudsakliga syftet är att ge fullmäktige ledning för den fortsatta styrningen av verksamheten för att en god ekonomisk hushållning uppnås.

2.1.1 Är de finansiella målen uppfyllda?

I delårsrapporten ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. De finansiella målen ska ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen. Den finansiella redovisningen, d.v.s. externredovisningen utgör underlag. Ett exempel på vad som kan ingå i den finansiella målsättningen är resultatkrav för att bibehålla nuvarande service. Resultatkravet bör ligga på en nivå som konsoliderar ekonomin. Andra exempel på mål är skuldsättningen på kort och lång sikt, soliditet samt hur investeringar och pensioner ska finansieras. Det är viktigt att mål och riktlinjer uttrycker realism och handlingsberedskap samt att de kontinuerligt utvärderas och omprövas.

För uppföljning av de finansiella målen se nedan tabell.

Finansiella mål	Återkoppling till målen i delårsrapport	Övergripande bedömning Deloitte
Resultatet ska uppgå till lägst 1,5 % av skatteintäkter och statsbidrag i genomsnitt under VIP-perioden	Målet att resultatet ska uppgå till lägst 1,5 % och är satt på helårsbasis. Delårets resultat är 6 % men helårsprognosen visar 0,9 %	Målet anses vara uppfyllt per delårsbokslutet. Enligt prognos för helåret bedöms målet inte uppnås, prognosen visar 0,9 %.
Kostnaderna för de affärsverksamheterna, VA, avfallshantering samt Miljöhantering i Jönköping, ska var och en för sig i sin helhet finansieras med avgifter.	Utfallet för 2015 visar att: Avfallshantering genererar ett underskott med -5 mkr. Detta underskott täcks med tidigare års positiva resultat, redovisade som förtida avgiftsuttag. VA genererar ett överskott med 15 mkr, vilket överförs till en investeringsfond. Miljöhantering genererar ett överskott med 2 mkr.	Målet anses vara uppfyllt per delårsbokslutet.
Investeringsnivån i den skattefinansierade verksamheten ska inte överstiga 500 miljoner kronor per år i genomsnitt under en femårsperiod.	Målet om att investeringarna i kommunen inte ska överstiga 500 mkr för 2015 har uppnåtts per 2015-08-31 då utfallet är 349 mkr. Prognosen för helår visar en ökning med 200 mkr vilket innebär en total investeringsnivå om 549 mkr. Under en femårsperiod överstiger inte nivån i genomsnitt 500 mkr.	Målet anses vara uppfyllt per delårsbokslutet. Enligt prognosen för helåret bedöms investeringarna överstiga 500 mkr men sett över senaste femårsperioden överstiger genomsnittet inte 500 mkr.
Kommunens soliditet, d.v.s. andelen tillgångar som finansieras med eget kapital, ska uppgå till minst 50 %.	Soliditeten i kommunen anger förmågan att motstå förluster och överleva på längre sikt. Kommunens soliditet per 2015-08-31 är 57 %.	Målet anses vara uppfyllt per delårsbokslutet.
Kommunens låneskuld för den skattefinansierade verksamheten kan variera mellan 0-500 miljoner kronor.	Kommunens låneskuld per 2015-08-31 uppgår till 260 mkr och utfallet ligger inom ramen för målet att kommunens låneskuld kan variera mellan 0 – 500 mkr.	Målet anses vara uppfyllt per delårsbokslutet.

lakttagelse

Samtliga av kommunfullmäktige fastställda finansiella mål för 2015 presenteras i delårsrapporten. Vår bedömning är att målen är relevanta för kommunens styrning. Totalt har Jönköpings kommun antagit fem finansiella mål och samtliga mål uppfylls per 2015-08-31. Enligt prognos kommer inte målet *resultatet ska uppgå till lägst 1,5 % av skatteintäkter och statsbidrag i genomsnitt under VIP-perioden* uppnås i bokslutet.

2.1.2 Är de verksamhetsrelaterade målen uppfyllda?

Enligt KL skall det i delårsrapporten finnas en beskrivning av hur de uppsatta verksamhetsmålen uppfyllts. I VIP 2015-2017 presenterades en strukturerad uppställning av fullmäktiges övergripande verksamhetsrelaterade mål. Målen har formulerats så att det går att mäta varje enskilt mål i siffror. I delårsrapporten har kommunen valt att presentera de mål som är mätbara under löpande år. Resterande mål redovisas inte i rapporten utan återfinns i VIP. Uppföljning av samtliga mål kommer att göras i bokslutet och presenteras i årsredovisningen. För år 2015 har samtliga områden av verksamhetsmålen bevarats sedan 2014. Inga nya områden har tillkommit.

Samtliga verksamhetsmål har delats upp i sex olika områden. De områden där kommunen följer upp sina verksamhetsmässiga mål per delår är *en entreprenörskommun med dynamiskt näringsliv, positiv utveckling och goda möjligheter i hela kommunen, hållbar utveckling, livslångt lärande, goda livsvillkor samt en attraktiv arbetsgivare*. I delårsrapporten har uppföljning utförts per respektive målområde på ett strukturerat sätt med delmål under respektive målområde. Nedan beskrivs måluppföljningen för varje enskilt område.

En entreprenörskommun med dynamiskt näringsliv

Tre mål finns formulerade i VIP 2015-2017 gällande en entreprenörskommun med dynamiskt näringsliv. Vid jämförelse med föregående års mål har noterats att ett mål har tillkommit, ett mål har tagits bort och två mål är kvar.

Det mål som tillkommit är:

- Andelen öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd ska minska.

De kvarstående målen är:

- Förvärvandel som andel (%) av kommunens befolkning i åldersgruppen 20-64 år ska öka.
- Företagarnas sammanfattande omdöme om kommunens service ska öka.

Det mål som har tagits bort är:

- Antal nyregistrerade företag per 1000 invånare i kommunen ska öka.

Av de tre mål som har antagits har två följts upp i delårsrapporten. Målet *förvärvandel som andel (%) av kommunens befolkning i åldersgruppen 20-64 år ska öka* är ej mätbart per 2015-08-31.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
3	1	1	1

Positiv utveckling och goda möjligheter i hela kommunen

Sex mål finns formulerade i VIP 2015-2017 gällande positiv utveckling och goda möjligheter i hela kommunen. Vid jämförelse med föregående års mål har noterats att ett mål har tagits bort, fem mål är kvar men mäts på ett nytt sätt och ett mål kvarstår.

Mål som kvarstår:

- Andelen invånare som erhållit försörjningsstöd ska minska

Mål som omformulerats/mäts på nytt sätt är; (tidigare mätt 8 eller högre, mäts nu 5 eller högre)

- Nöjdhet med renhållning och sophämtning
- Nöjdhet med tillgång till kulturevenemang
- Nöjdhet med möjligheten att utöva fritidsintressen
- Nöjdhet med skötsel av gång- och cykelvägar
- Trygghet att vistas utomhus på kvällar och helger.

Det mål som tagits bort är:

- Andelen invånare som ser sin kommun som en god plats att bo på.

Av de sex mål som antagits har fem stycken följts upp i delårsrapporten och ett bedömts ej ha mätbara värden. Målet *nöjdheten med möjligheten att utöva fritidsintressen* är ej mätbart per 2015-08-31. Den förändring som har skett i mätningen är att mätningen sker på en skala 1-10 där värde 5 eller högre har angivits. Tidigare år uppgick mätvärdet till 8 eller högre.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
6	5	0	1

Hållbar utveckling

För målområdet hållbar utveckling har kommunfullmäktige beslutat om sex mål. Fyra mål har omformulerats sedan föregående år och två mål kvarstår.

De kvarstående målen är;

- cyklande till och från Jönköpings centrum ska öka
- den kommunala biogasproduktionen ska öka och avsättning till fordonsbränsle ska öka.

Mål som omformulerats/mäts på nytt sätt är;

- Det totala koldioxidutsläppet till följd av uppvärmning, el och transporter inom den kommunala verksamheten ska minska med 70 procent till år 2020. Basår 2007
- energianvändningen i kommunal verksamhet ska minska med minst 20 procent till år 2020, basår 2009
- Av den totala mängden elenergi som används i kommunen ska minst 50 procent vara lokalt producerad och förnybar senast år 2020
- andelen inköpta ekologiska livsmedel i förhållande till totalt inköpta livsmedel ska öka.

Fem av dessa sex mål har inte följts upp i samband med delårsbokslutet utan bedömts ej mätbara. Det mål som följts upp i delårsbokslutet avser att *andelen ekologiska livsmedel ska öka och uppgå till 20 % senast 2015*. Måluppfyllelsen är nådd efter första halvåret.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
6	1	0	5

Livslångt lärande

Målformuleringen gällande livslångt lärande har utmynnat i sju olika verksamhetsrelaterade mål. Två av målen mäts i två årskurser och totalt räknas nio indikatorer som mäts och följs upp.

De kvarstående målen är;

- andelen flickor och pojkar som når godkänt i årskurs 6
- andelen flickor och pojkar som känner sig trygga i skolan i årskurs 5
- andelen flickor och pojkar som känner sig trygga i skolan i årskurs 8
- andelen pojkar och flickor som vid behov får hjälp med skolarbetet av lärarna i årskurs 5
- andelen pojkar och flickor som vid behov får hjälp med skolarbetet av lärarna i årskurs 8
- andelen pojkar och flickor som nått målet minst E i alla ämnen i årskurs 9
- andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett nationellt program på gymnasiet
- genomsnittligt meritvärde i åk 9 ska öka
- andelen elever som fullföljer gymnasieskolan inom fyra år.

I delårsrapporten har fem mål inte haft uppföljningsbara värden och därmed har enbart måluppfyllelsen för fyra mål redovisats. Målen för *andelen flickor och pojkar som känner sig trygga i skolan årskurs 5 och 8* är ej uppfyllda per 2015-08-31. Målen för *andelen flickor och pojkar som känner sig trygga i skolan samt andelen flickor och pojkar som får hjälp med skolarbetet av lärarna* är uppfyllt för årskurs fem men inte för årskurs 8 per 2015-08-31.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
9	1	3	5

Goda livsvillkor

Kommunen har antagit fem verksamhetsrelaterade mål som berör området goda livsvillkor. Jämfört med föregående år har ett mål tillkommit och ett mål tagits bort.

Mål som tillkommit är;

- Andelen kvinnor och män som uppger att personalen oftast eller alltid tar hänsyn till deras åsikter och önskemål ska öka.

Det kvarstående målet är;

- antalet loginätter inom socialnämndens verksamhet ska minska med minst 10 % per år till 2015 för att sedan hålla den nivån
- andel kvinnor och män som uppgett att de är mycket eller ganska nöjda med sitt äldreboende respektive sin hemtjänst ska öka
- andelen äldre kvinnor och män som uppgett att de är mycket nöjda med personalens bemötande på sitt äldreboende eller hemtjänst ska öka i förhållande till föregående år
- andelen (%) av barn, unga och vuxna som inte kommit tillbaka ett år efter avslutad insats/utredning ska öka.

Det mål som tagits bort är;

- andelen LSS och LASS-kostnader som andel av totala kostnaden för funktionsnedsatta ska uppgå till minst 80 % 2016.

Inget av målen för goda livsvillkor har följts upp per delårsbokslutet.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
5	0	0	5

En attraktiv arbetsgivare

Målformuleringen gällande en attraktiv arbetsgivare har utmynnat i tre mål. Jämfört med föregående år har inga förändringar skett.

De kvarstående målen är;

- genomsnittligt antal sjukdagar per årsanställd kvinna och man inom kommunen ska högst uppgå till 20 dagar/år

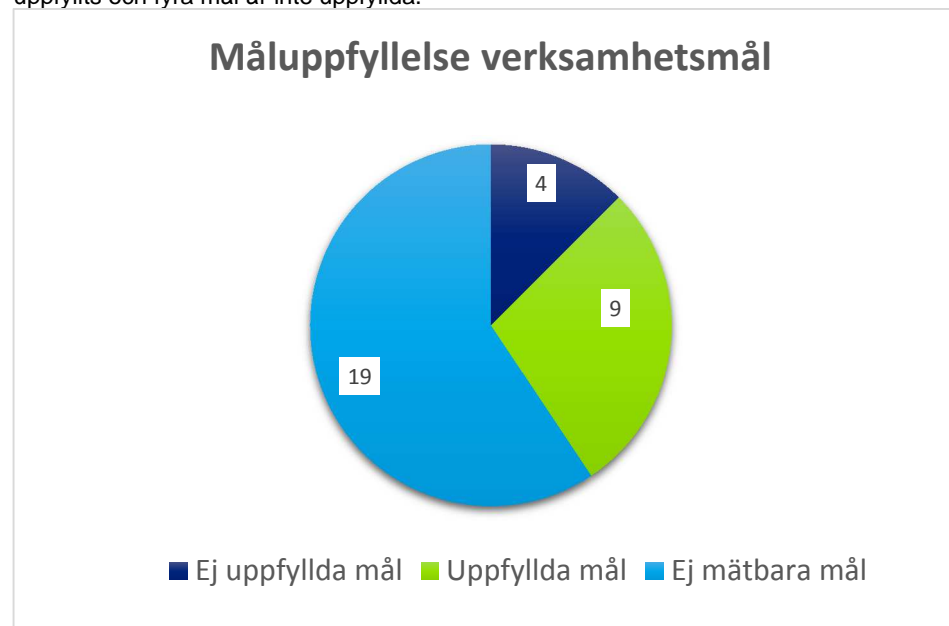
- andelen anställda kvinnor och män i Jönköpings kommun med utländsk bakgrund ska öka
- lönegapet mellan män och kvinnor anställda i kommunen ska minska efter att hänsyn tagits till lika och likvärdiga arbeten.

Ett av målen för en attraktiv arbetsgivare har följts upp per delårsbokslutet.

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätbara mål
3	1	0	2

lakttagelse

I delårsrapporten har uppföljning presenterats av de mål som har antagits i VIP. Många av målen är inte mätbara i delårsrapporten utan kommer att följas upp i årsredovisningen 2015. Totalt har fullmäktige antagit 32 verksamhetsmål varav 13 har följts upp i delårsrapporten och resterande 19 bedömts ej ha uppföljningsbara värden per delårsbokslutet. Av de verksamhetsrelaterade målen där det finns mätvärden har nio mål uppfyllts och fyra mål är inte uppfyllda.

Syftet med delårsrapporten är att den ska ge en redogörelse av kommunens verksamhet per rapportdatum. Vi har noterat att ett stort antal verksamhetsmål inte är mätbara under löpande år och därför inte presenterade i delårsrapporten.

Vi rekommenderar att kommunen ser över möjligheten att utveckla och presentera verksamhetsmål vilka i större utsträckning är mätbara under året. Det skulle medföra att delårsrapporten utgör ett bättre beslutsunderlag.

2.2 Väsentliga balanskonton stäms av regelbundet

Enligt kommunens rutinbeskrivningar ska ansvariga för respektive balanspost upprätta en bokslutsspecifikation. Bokslutsspecifikationen ska visa vad saldot i huvudboken är, saldot för underliggande underlag samt eventuell differens mellan huvudboken och underliggande underlag. Eventuella differenser skall även förklaras. Underlagen ska sparas elektroniskt för att i efterhand kunna verifiera att avstämningarna är gjorda. Kommunen har även en rutin för att säkerställa att samtliga balansposter är avstämda.

lakttagelse

Vi har noterat att kommunen arbetar med att implementera en rutin där genomgång görs av att samtliga balansposter är avstämda. Vid vår kontroll av avstämningsläget noterades att några avstämningar inte är dokumenterade och därför inte möjliga att verifiera i efterhand.

Vi rekommenderar att kommunen säkerställer att avstämning sker för samtliga poster.

2.3 Noteringar från väsentliga balansposter

Till höger följer ett sammandrag av kommunens balansräkningar vilka presenteras i delårsrapporten. Därefter följer en analys av väsentliga balansposter och fluktuationer.

Mkr	2015-08-31	2014-12-31	2014-08-31
Mark, byggnader och tekniska anl.	5 635	5 480	5 408
Maskiner och inventarier	346	352	327
Aktier och andelar	3 191	2 774	2 574
Förråd och kortfristiga fordringar	573	575	539
Kassa och bank	23	36	186
SUMMA TILLGÅNGAR	9 768	9 217	9 034
Eget kapital vid årets ingång	3 604	3 535	3 534
Årets resultat	286	52	224
Övrig förändring av eget kapital	16	17	17
Avsättning	484	478	478
Långfristiga skulder	4 456	3 831	3 792
Kortfristiga skulder	922	1 304	989
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 768	9 217	9 034

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar kan delas in i komponenter. Ett exempel på en anläggning som kan delas upp i olika komponenter är en fastighet där taket kan vara en komponent och stomme en annan.

Anläggningsregistret är inte anpassat till komponentredovisningen. Planen är att under 2017 införa komponentredovisning för samtliga nyanskaffade byggnader. För byggnader som har anskaffats innan införandet av komponentredovisning finns det ingen plan på hur man ska hantera komponentredovisningen.

Anläggningsregistret uppdateras en gång per månad med de transaktioner som har inträffat. Kommunen stämmer två gånger per år av anläggningsregistret mot huvudboken.

Som framgår av delårsrapporten har investeringar för den skattefinansierade och den affärsverksamheten genomförts med 439 mkr. Det motsvarar ca 48 % av ursprungligt

budgeterat anslag, som uppgår till 919 mkr för hela år 2015. Försäljningen av anläggningstillgångar uppgår till 0,1 mkr.

lakttagelse

Enligt RKR 11.4 ska anläggningstillgångar där livslängden på olika komponenter är väsentlig delas upp på dessa komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Vi konstaterar att kommunen endast i mycket begränsad omfattning påbörjat arbetet med komponentredovisning. Detta tycker vi inte är tillfredsställande då regelverket har funnits sedan 2014. Det är även viktigt att kommunen till dess att komponentavskrivningen är implementerad upplyser i sina redovisningsprinciper om vilka avvägningar och prioriteringar som har gjorts samt om den ekonomiska effekt en implementering av komponentavskrivning hade medfört.

Vi rekommenderar kommunen att beakta komponentredovisning och säkerställa att samtliga anläggningstillgångar redovisas enligt RKR 11.4, materiella anläggningstillgångar.

Kundfordringar

Kommunen gör löpande avstämningar av kundfordringar. Reservering för osäkra kundfordringar görs av samtliga kundfordringar förfallna över 6 månader. Vi har gjort en avstämning på posten genom att ta del av kommunens underlag.

lakttagelse

Vi har inte noterat något som indikerar ett felaktigt värde av kundfordringarna.

Finansiella anläggningstillgångar

Jönköpings kommun har andelar i aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser och bostadsrättsföreningar.

Finansiella anläggningstillgångar har ökat med netto 417 mkr sedan årsskiftet vilket är hänförligt till utnyttjandet av certifikatprogram och MTN-program samt ökning av innehav.

Programmen innebär att kommunen i större grad sköter upplåningen för hela kommunkoncernen. Kommunen lånar upp pengar dels från Kommuninvest men även från

andra banker på marknaden. Bolagen lånar sedan pengarna av kommunen. Detta gör dels att kommunens tillgångssida ökar, men även att de långfristiga skulderna ökar.

Vi har stämt av kommunens sammanställning av innehav mot underlag. Innehaven har ökat med ca 17 mkr under år 2015. Ökningen hänförs helt till återinvestering av utdelning från Kommuninvest i ytterligare andelar i Kommuninvest.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens finansiella anläggningstillgångar inte skulle vara upptaget till ett korrekt belopp.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden och handkassor som finns ute på verksamheterna i kommunen. Vi har stämt av tillgångarna mot kontoutdrag från bank samt kassaintyg. Vi har inte kunnat stämma av kassakonton mot kassaintyg.

lakttagelse

Vi rekommenderar kommunen att se över rutinen med avstämningen av kassor som finns ute i verksamheterna. Kommunen bör säkerställa att samtliga kassor stämts av mot kassaintyg från respektive verksamhet.

Eget Kapital

Kommunens egna kapital har ökat med ca 302 mkr sedan årsbokslutet. Denna förändring består dels av periodens resultat om 286 mkr samt en övrig förändring av eget kapital om 16 mkr hänförlig till erhållet resultat i Kommuninvest.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens egna kapital är felaktigt redovisat.

Avsättningar för återställande av deponi Hult

Per den 31 december 2014 redovisades en avsättning för deponi om 65,2 mkr då kommunen har ett åtagande att sluttäcka avfallsdeponin i Hult. Någon annan bedömning om återställningskostnaderna har inte gjorts per 31 augusti 2015. Kommunen har under

årets åtta första månader haft kostnader om 5,8 mkr relaterat till sluttäckningen. Kostnaderna har disponerats från avsättningen inom den skattefinansierade verksamheten. Efter årets kostnader uppgår avsättningen relaterat till deponin i Hult till 59,4 mkr.

Kommunen kommer göra en ny bedömning av avsättningen i samband med bokslutet.

lakttagelse

Vi har noterat att kommunen anser sig ha gjort en bästa bedömning gällande vad avsättningen för deponin i Hult bör uppgå till. Vi har inte uppmärksammat något som ger oss en anledning att göra en annan bedömning. Dock bör kommunen fortsätta ompröva sin bästa bedömning inför kommande bokslut.

Leverantörsskulder

Kommunen stämmer varje månad av leverantörsreskontran mot huvudboken.

Vi har granskat kommunens avstämning mot huvudboken och kan konstatera att denna är gjord samt att det finns underlag som verifierar beloppen.

lakttagelse

Vi har inte noterat något som indikerar ett felaktigt värde av leverantörsskuldena.

Långfristiga skulder

Långfristiga skulder har ökat med 575 mkr jämfört med årsbokslutet. Ökningen är hänförlig till upplåning i MTN-program och certifikatprogram. Se kommentar under aktier och andelar.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens långfristiga skulder inte skulle vara upptagna till ett korrekt belopp.

Lönerelaterade skulder

Semesterlöneskulden har beräknats per 31 augusti 2015. Skulden uppgår till 126 mkr vilket är 6 mkr mindre än för motsvarande period föregående år. Tidigare år har

skulderna beräknats i detalj men kortare rapporteringstider medför att skulderna i delåret nu uppskattas.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens lönerelaterade skulder inte skulle vara upptagna till ett korrekt belopp.

Moms

Kommunen redovisar varje månad moms vilket lämnas in till Skatteverket och sedan regleras likvidmässigt.

Vi har översiktligt gått igenom kommunens rutin för hantering av moms och ingen förändring av rutinen noterades jämfört med föregående år.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunen inte har en tillförlitlig rutin vad gäller kommunens redovisning och inbetalning av moms.

Pensioner

Vi har översiktligt gått igenom kommunens rutin för upplysning om pensionsmedel och pensionsförpliktelser. Pensionskulden redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Intjänade pensioner innan 1998 redovisas som ansvarsförbindelser och under året intjänade tas upp som en kortfristig skuld i balansräkningen.

lakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunen inte har en tillförlitlig rutin vad gäller kommunens upplysning av pensionsmedel och pensionsförpliktelser. Kommunens redovisning av pensioner följer upplysningskraven i RKR 7.1.

Leasing

Vi har översiktligt gått igenom kommunens rutin för hantering av leasingavtal. Samtliga kommunens leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal. Vi har noterat att en individuell bedömning av respektive leasingkontrakt inte genomförts.

lakttagelse

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att göra en genomgång av samtliga leasingavtal för att säkerställa klassificering i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rådet för kommunal redovisnings rekommendationer, RKR 13.2.

2.4 Resultatanalys

I delårsrapporten presenteras utfallet per 31 augusti 2015 och 2014. Vidare presenteras budget för 2015 samt prognos för 2015. Kommunen tar fram prognoser för helåret 9 gånger per år. Prognosen är baserat på utfallet en viss period samt en uppskattning av kvarvarande period. Den prognos som presenteras i delårsrapporten baseras på utfallet per 2015-08-31.

Avvikelser mellan budget 2015 och prognos 2015 kommenteras i rapporten. En prognos för helårsresultat i förhållande till budget presenteras.

2.4.1 Jämförelse mot föregående period

I delårsrapporten kommenteras inte fluktuationer mellan årets period och föregående års period. I samband med vår översiktliga granskning har vi genomfört en fluktuationsanalys mellan perioderna.

Nedan ett utdrag ur kommunens resultaträkningar vilka presenterats i delårsrapporten.

Mkr	1/1 – 31/8 2014	1/1 – 31/8 2015
Verksamhetens intäkter		
Verksamhetens kostnader		
Avskrivningar	-250	-290
Verksamhetens nettokostnader	-3 967	-4 103
Skatteintäkter	3 525	3 686
Generella statsbidrag och utjämning		
Finansiella intäkter	41	34
Finansiella kostnader	-34	-25
Periodens resultat		

Verksamhetens intäkter är +95 mkr högre jämfört med samma period föregående år. Förklaringen till ökningen är att årets intäkter inkluderar +53 mkr i återbetalning av premier för arbetsmarknadsförsäkringar (AFA) avseende 2004 som kommunen kommer att få utbetalt under hösten 2015. Vidare har kommunen återfört +6 mkr av avsättningen för Visingsö trafiken vilket genererat en intäkt. Utfallet av realisationsvinster är ca +12 mkr högre än vid föregående års delår. Övriga + 25 mkr i skillnad mellan åren förklaras av flertalet positiva och negativa skillnader.

Återbetalningen av AFA premier förklarar även att periodens resultat för 2015 är +62 mkr högre än samma period 2014. Prognosen för helåret anger att resultatet beräknas uppgå till + 117 mkr. Anledningen till att resultatet per helår väntas sjunka jämfört med 31/8 är hänförlig till den semesterskuld som byggs upp under årets sista kvartal. Detta i likhet med tidigare år. Resterande förändring består av flertalet olika ökning och minskningar.

Verksamhetens kostnader är +191 mkr högre jämfört med delåret 2014. Kostnadsökning om 93 mkr är ökade personalkostnader vilket förklaras av årlig löneökning samt fler antal anställda jämfört med föregående år. Vidare har kostnader för asfaltering varit +16 mkr, kostnader för vuxenutbildning och SFI +15 mkr, kostnader för ensamkommande flyktingbarn +23 mkr samt kostnader för Visingsötrafiken +8 mkr. Resterande förändring består av flertalet olika ökning och minskningar.

Skatteintäkterna har ökat med +161 mkr jämfört med delåret föregående år. Ökningen beror främst på högre andel invånare i arbete samt att lönerna ökat.

Kommunen har erhållit generella statsbidrag och utjämning om ca 694 mkr per delåret, vilket är ca 25 mkr högre jämfört med föregående period.

De finansiella kostnaderna har minskat med -9 mkr jämfört med delåret föregående år. Minskningen beror på ett lägre ränteläge. De finansiella intäkterna har minskat med -7 mkr vilket beror på lägre ränteläge för utlånat kapital i år jämfört med föregående år.

Kommunens resultat för perioden uppgår till +286 mkr (föregående år +224 mkr). Detta resultat fördelas på skattefinansierade verksamhet med +284 mkr och den affärsverksamheten Miljöhantering i Jönköping med +2 mkr.

lakttagelse

Vår analys av kommunens totala resultaträkning per 31 augusti 2015 i relation till motsvarande period föregående år visar inte på några oförklarade differenser.

2.4.2 Jämförelse budget mot prognos

I kommunens delårsrapport kommenteras avvikelse mellan budget och prognos för helåret 2015. Fullständig månadsrapport presenteras i kommunstyrelsen fyra gånger om året, vid februari, maj, augusti och oktober. I månadsrapporterna görs budgetuppföljningar och helårsprognos av respektive nämnd och eventuella avvikelser förklaras. Prognoserna bedöms vara ett viktigt styrinstrument i kommunen.

Respektive förvaltning ansvarar för att göra uppföljning mot budget samt en prognos. Nedan ett utdrag ur kommunens resultaträkningar vilka presenterats i delårsrapporten.

Mkr	Budget 2015	Prognos 2015
Verksamhetens intäkter		
Verksamhetens kostnader		
Avskrivningar		
Verksamhetens nettokostnader	-6 590	-6 485
Skatteintäkter	5 549	5 532
Generella statsbidrag och utjämning	1 070	
Finansiella intäkter	89	62
Finansiella kostnader	-42	-31
Årets resultat	76	

Verksamheternas nettokostnad kommenteras i nästa avsnitt.

Skatteintäkter väntas minska med 17 mkr jämfört med budget och generella statsbidrag beräknas minska med 31 mkr mot budget. Intäkterna är budgeterade utifrån den prognos som Sveriges Kommuner och Landstings, SKL, har presenterat avseende skatteunderlagets utveckling 2015-2019. Delårsprognosen som upprättats per 2015-08-31 har baserats på nya siffror som SKLs presenterat i augusti 2015.

Prognosen visar att de finansiella kostnaderna beräknas minska mot budget till följd av kommunens låga upplåningsränta på 0,035 % (0,25 % per 141231).

Prognosen visar att de finansiella intäkterna beräknas minska mot budget till följd av lågt ränteläge.

lakttagelse

Vi bedömer att delårsrapporten ger läsarna en bild över kommunens resultat och ställning per den 31 augusti 2015.

2.4.3 Kostnader för väsentliga nämnder och verksamheter

Nedan presenteras ett utdrag ur delårsrapportens presentation av nettokostnader för de större nämnderna samt KF och KS.

Nämnd/verksamhet (mkr)	Bokslut 2014	Budget 2015	Prognos 2015	Avvikelse Budget/ prognos
Kommunfullmäktige/ kommunstyrelse mm	237	263	256	7
Teknisk nämnd	186	246	232	14
Realisationsvinster	-16	-	-59	59
Barn- och utbildningsnämnd	2 327	2 492	2 465	27
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	621	634	654	-20
Äldrenämnd	1 344	1 360	1 358	2
Socialnämnd	1 291	1 292	1 335	-43
Övriga nämnder	423	422	439	-17
Kommungemensamma kostnader/intäkter	-173	-118	-183	65
Verksamheternas nettokostnader	6 240	6 591	6 497	94

Totalt ligger prognosen för verksamheternas nettokostnader lägre än budget.

Nämndernas utveckling under perioden överensstämmer i allt väsentligt med de planer

och prognoser som är lagda av kommunen. Prognosen på helår avviker mot budget med 94 mkr vilket motsvarar en budgetavvikelse om ca 1,4 %.

Nedan noteringar har gjorts vid jämförelse mellan budget och prognos per nämnd.

Kommunfullmäktige/kommunstyrelse ligger med en positiv budgetavvikelse på +6,5 mkr. Av dessa beror +0,7 mkr på lägre personalkostnader inom kommunledningen. Utöver det prognostiseras +5,8 mkr lägre kostnader än vad som budgeterats för personalstrategiska åtgärder inom den kommungemensamma administrationen.

Tekniska nämnden visar en positiv budgetavvikelse mot budget på +14 mkr. Största enskilda avvikelserna mot budget är +8 mkr vilken återfinns inom fastighetsförvaltningen. Avvikelsen beror främst på lägre förbrukning av underhållsbudget för inhyrda fastigheter, lägre energiförbrukning samt lägre personalkostnader. En positiv avvikelse på +2,6 mkr beror på att skulden till Trafikverket för byggnation av färja och färjeläger har räknats ner. Övriga förändringar förklaras av ett flertal mindre avvikelser.

Barn- och utbildningsnämnden visar en positiv avvikelse mot budget på +27 mkr. Avvikelsen beror dels på +5 mkr i överskott inom den förvaltningsövergripande verksamheten där budgeterade omställningsbudget inte beräknas användas under 2015. Vidare visar nämndens verksamheter inom förskola och grundskola en positiv budgetavvikelse om +19 mkr. Avvikelsen förklaras av att verksamheterna haft god kostnadskontroll under året. De har lyckats organisera verksamheten inom ramen för barn/elevpengsintäkter. Resterande förändring förklaras av ett flertal mindre avvikelser.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden visar att prognostiserade nettokostnader överstiger budget med 20 mkr. Budgetavvikelsen beror i sin helhet på kommunens kostnad för välfärdsjobben.

Socialnämnden visar en prognos med en negativ budgetavvikelse om -42 mkr. Av avvikelserna kan ca -27 mkr hänföras till barn- och ungdomsvårdens budgetavvikelse där institutionsvårdens kostnader har ökat jämfört med budget. Vidare har kostnaderna ökat för vård i familjehem till följd av ökade placeringar samt inhyrd personal till barn- och ungdomsvårdens lokalkontor. Prognosen för försörjningsstöd avviker med -10 mkr vilket främst beror på att försörjningsstöd till flyktingar som inte har etableringsbidrag eller

befinner sig i glappet innan etableringsbidraget finansieras av flyktingbudgeten. Vidare räknar funktionshinderomsorgen med en negativ budgetavvikelse på -5 mkr.

Av gemensamma kostnader/intäkter är reavinster inte budgeterade men i prognosen beräknas totala reavinster uppgå till +59 mkr. Utfallet för reavinster under perioden uppgår till +24 mkr.

lakttagelse

Vår analys av nämndernas prognos i relation till budget visar inte på några oförklarade differenser.

Vi noterar att socialnämnden har en stor budgetavvikelse.

I delårsrapporten redogör kommunfullmäktige/kommunstyrelsen och nämnderna för prognosens avvikelse mot budget i texter. Texternas innehåll bedöms vara konkreta och ger läsaren en god förståelse för kommunens prognostiserade utfall på helår samt budgetavvikelse.

2.5 Balanskravet

Vi har granskat att Jönköpings kommun uppfyller balanskravet. Kommunen redovisar en balanskravsavstämning enligt kommunallagens krav i förvaltningsberättelsen under rubriken "Finansiell analys".

Resultatet per 150831 är enligt resultaträkningen +286 mkr. Detta resultat har justerats med -24 mkr avseende reavinster på anläggningstillgångar. Justerat resultat för delåret uppgår till +262 mkr. Prognos för helår 2015 visar ett balanskravsresultat på +58 mkr vilket indikerar att kommunen kommer att uppfylla balanskravet på helår.

2.6 Nyckeltal

2.6.1 Soliditet

Per delåret 2015-08-31 uppgår kommunens soliditet till 57 % (56 %). Vid beräkandet av soliditeten undantar kommunen den upplåning kommunen svarar för avseende Jönköpings Rådhus AB. Anledningen till att man undantar upplåningen för koncernen

Rådhus AB vid beräkningen av soliditeten är att kommunen vill ha ett soliditetsmått som är jämförbart över tiden.

Kommunen har i enlighet med RKR 17 de delar av pensionsskulden som är intjänad innan 1998 som en ansvarsförbindelse. Beaktas pensionsskulden som är en ansvarsförbindelse uppgår soliditeten i stället till 13 % (10 %). Soliditeten brukar generellt sett vara några procentenheter högre i delårsrapporten än vid bokslutet som en följd av att semesterlöneskulden är som lägst i augusti varje år.

2.6.2 Självfinansieringsgrad

Självfinansieringsgraden av investeringar anger hur stor del av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som kvarstår när löpande driften är finansierad.

Självfinansieringsgraden av investeringar för den skattefinansierade verksamheten uppgår i augusti 2015 till 152 % (220 %). Prognosen för helåret 2015 ligger på 66 % (129 %).

2.7 Efterlevnad av regelverk

Delårsrapporten ska omfatta både kommunen och kommunkoncernen. Dessutom bör uppställningen av delårsrapporten överensstämma med resultaträkning och balansräkning enligt RKR:s rekommendation för delårsrapporter. Vidare bör delårsrapporten innehålla väsentliga nyckeltal och jämförelsesiffror för motsvarande period föregående år.

Jönköpings kommun upprättar sin delårsrapport för en period av åtta månader, vilket är inom den tidsperiod som KRL stipulerar.

Delårsrapporten innehåller resultat- och balansräkningar samt finansiell analys. Uppställningarnas form beträffande resultat- och balansräkningar samt finansiell analys för kommunen överensstämmer med uppställningen i senaste årsredovisningen. RKR har sedan 2014 en rekommendation avseende redovisning av delårsrapporter. Jönköpings kommun har upprättat sin

delårsrapport i enlighet med RKR:s rekommendationer.

För att tydliggöra huruvida kommunens delårsrapport är i överensstämmelse med Kommunallagen, Lagen om kommunal redovisning samt RKR:s rekommendationer finns en tabell på nästa sida över ett antal lagkrav och rekommendationer:

Lagkrav/Rekommendation	Lagrum/ Rekommendation	Uppfyller?
Omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret	KRL 9 kap 1 §	Ja
Innehålla översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat	KRL 9 kap 2 §	Ja
Lämna motsvarande uppgifter för samma rapportperiod under föregående räkenskapsår	KRL 9 kap 3 §	Ja
KF behandlat delårsrapporten	KL 8 kap 20a §	Behandlas 2015-10-21
Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.	KL 9 kap 9a§	Ja
En balansräkning per den aktuella delårsrapportens slut och jämförelsetal för närmast föregående räkenskapsårs utgång	RKR 22	Ja
En resultaträkning för delårsperioden med jämförelsetal för motsvarande period närmast föregående räkenskapsår, helårsprognos samt årsbudget.	RKR 22	Ja

About Deloitte

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte’s more than 210,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.